

KASVATUSALAN ASIANTUNTIJAN DIGIOSAAMISEN ARVIOINTI - ITSEARVIOINTIA JA TAVOITTEIDEN ASETTAMISTA *

Johanna Kainulainen
Opettajankoulutuslaitos
2021

*) esityksen pohjana Kainulaisen ja Peltosen (2019) esitys ITK:ssa

7.12.2021

Taustaa kehittämistyöllemme

Opeopiskelijoiden digiosaamisen taso ja kiinnostuksen kohteet

Suorituskeskeisyydestä oman osaamisen kehittämiseen

Nopeasti muuttuva teknologinen ympäristö

Tulevaisuuden koulu

Takuutaidot

OKL:n opetuksen kehittämistyö

Itsearviointi asiantuntijuuden kehittämisessä

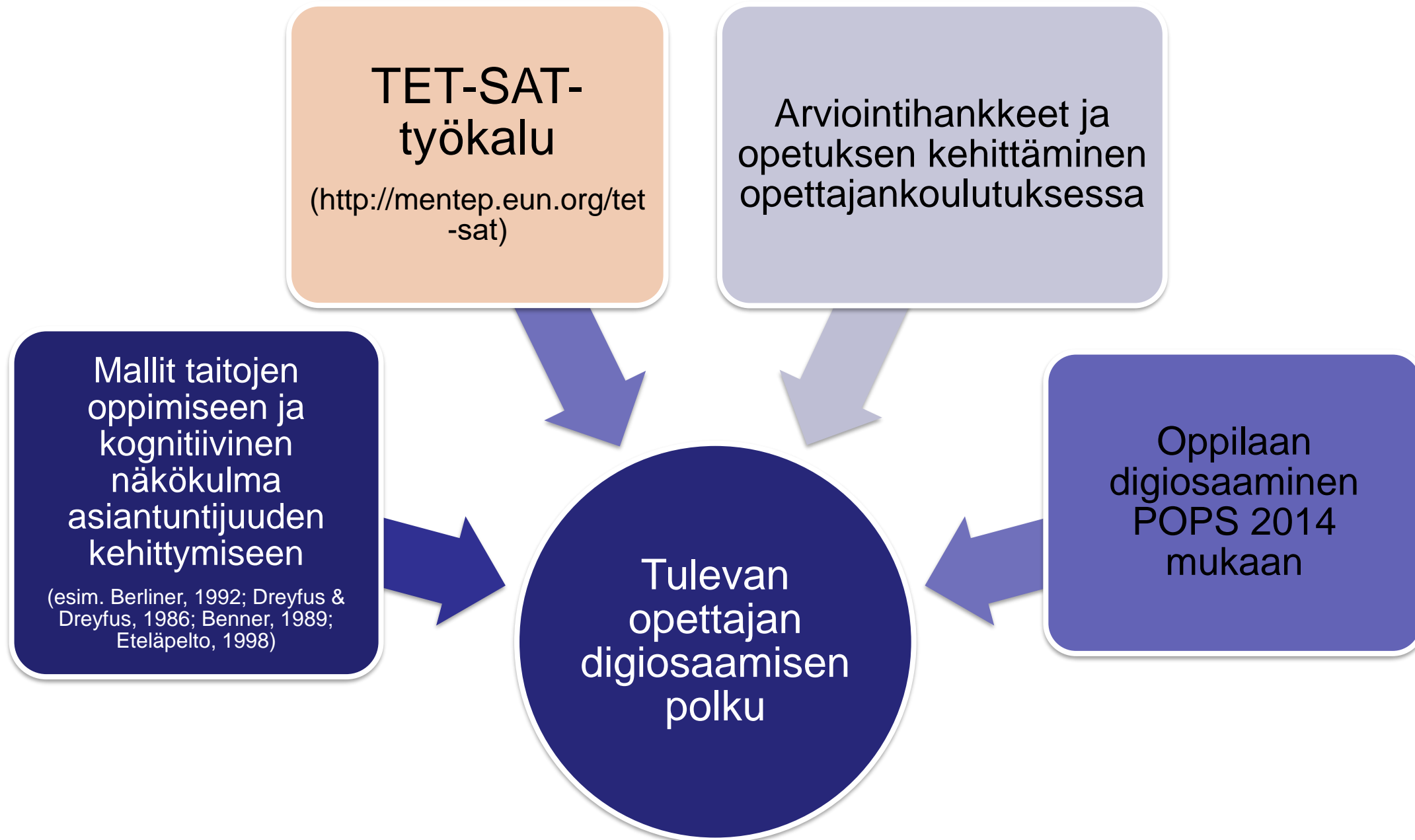
- yliopistokoulutuksen yhtenä tavoitteena on antaa opiskelijoille valmiudet arvioida omaa työtään, asiantuntijuuttaan ja sen kehittämistarpeita (Boud & Falchikov, 2007; Boud, Lawson & Thompson, 2013).
- itsearviointi edistää itseohjautuvuutta ja sitoutumista oppimiseen sekä itsereflektointi- ja ylipäättään metataitoja, jotka taas puolestaan ovat keskeisiä elinikäisessä oppimisessa (Kearney, 2014)
- ohjataan opiskelijoita tarttumaan kehitettäviin osaamisalueisiin, keskittymään tulevan työnsä kannalta keskeisiin taitoihin ja tietoihin ja tarjotaan valmiuksia kehittää niitä opintojen ja koko työuran ajan (Boud ym., 2013).
 - Itsearviointitaitojen omaksuminen pitäisi olla yliopistokoulutuksen tulosta, joten koulutuksessa on systemaattisesti kiinnitettävä huomioita näiden taitojen kehittymiseen.
 - Opintojen alkuvaiheessa tehtyjen itsearviointien avulla voidaan linjata tulevaa opetusta.
 - Opettajaopiskelijoiden lähtötaitojen ja oppimistarpeiden analyttisempi kartoitus ja niihin vastaaminen opettajaopinnoissa valmistaa heitä todennäköisemmin paremmin opettajan työhön (Kearney & Perkins, 2014).

Digiosaamispolun kehittäminen osana laajempaa arvioinninkehittämistyötä opettajankoulutuksessa

- Digiosaamisen arviointityökalun avulla läpinäkyvyyttä digiosaamiseen sekä oppijalle itselleen että opettajankouluttajille.
- TVT-taitojen oppimisprosessin kehittyminen tavoitteelliseksi oppimisprosessiksi hajanaisten taitojen harjoittelun sijasta.
- Formatiivisen arvioinnin keinojen mallintaminen oppijoille
- Osaamispolku voi toimia työkaluna myös (kentän) opettajille oman digiosaamisen arviointiin ja kehittymistarpeiden tunnistamiseen.

TET-SAT-työkalu
(<http://mentep.eun.org/tet-sat>)

Arviointihankkeet ja opetuksen kehittäminen opettajankoulutuksessa

Mallit taitojen oppimiseen ja kognitiivinen näkökulma asiantuntijuuden kehittymiseen
(esim. Berliner, 1992; Dreyfus & Dreyfus, 1986; Benner, 1989; Eteläpelto, 1998)

Oppilaan digiosaaminen POPS 2014 mukaan

Tulevan opettajan digiosaamisen polku

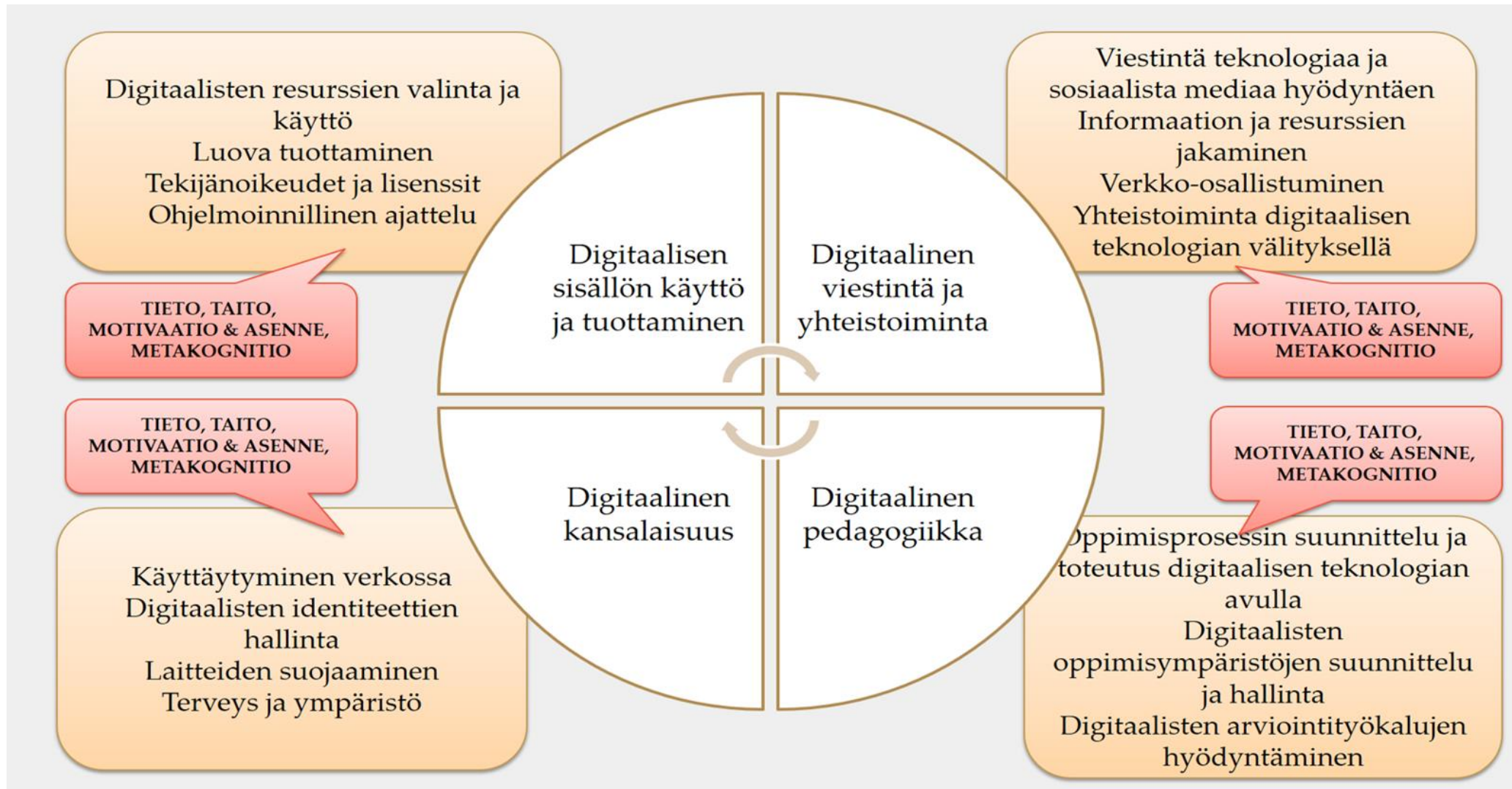

Digiosaamisen arviointityökalu Peda.netiin

- Digiosaamisen arviointityökalu kehitettiin Peda.netin kanssa yhteistyössä osana [OPA-hanketta \(Opettajien arviointiosaaminen oppimisen, osallisuuden ja tuen toteutumisen edistäjänä\)](#), ja
- Tavoitteena hankkeessa oli edistää tavoiteorientoitunutta ja kriteeriviitteistä (/perusteista) formatiivista arviointia hyödyntämällä digitaalista oppimisympäristöä.
- Hanketyöstä lisää: Kainulainen, J., Tarnanen, M., & Vihriälä, J. (2021). Arviointiosaamisen kehittäminen digitaalisessa oppimisympäristössä. *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti : NMI-bulletin*, 31(2), 125-138. <https://bulletin.nmi.fi/2021/06/22/arviointiosaamisen-kehittaminen-digitaalisessa-oppimisymparistossa/>

Digiosaamisen osa-alueet

Digiosaaminen on jaettu neljään osa-alueeseen, jotka puolestaan jakaantuvat omiin alakategorioihinsa/tavoitteeseensa (3–4 kategoriaa kussakin).

johanna.kainulainen@jyu.fi

Digiosaamisen osa-alueet aja arviointityökalun rakentuminen (1

- Digiosaamista tarkastellaan ja arvioidaan neljällä osa-alueella, jotka ovat 1) *Digitaalisen sisällön käyttö ja tuottaminen*, 2) *Digitaalinen viestintä ja yhteistoiminta*, 3) *Digitaalinen kansalaisuus* ja 4) *Digitaalinen pedagogiikka*. Kukin osa-alue jotka puolestaan jakaantuvat omiin alakategorioihinsa/tavoitteeseensa (3–4 kategoriaa kussakin).
- Kutakin alakategoriaa/tavoitetta arvioidaan viisiportaisesti omilla arviointikriteereillään (1–7 kriteeriä /alakategoria).
- Kriteerien laadinnassa on pyritty huomioimaan osaaminen ja kehittyminen tiedon, taidon, motivaation ja asenteen sekä metakognition (*ennakoinnin, suunnittelun, säätelyn ja arvioinnin taitoa omasta osaamisesta ja kehittymisestä*) näkökulmista. (Ks. esim. Mulder, 2011).

Digiosaamisen osa-alueet aja arviointityökalun rakentuminen (2)

- Digiosaamisen mallintamisessa ja arviointityökalun kehittämistyössä on alusta alkaen ollut keskeistä, että osaaminen ja sen kehittyminen saadaan kuvattua oppijalle mahdollisimman selkeästi.
- Osaamista kuvataan kriteereittäin *viisiportaisen arvioinnin kehiksen avulla* (ks. Kainulainen ym., 2021), jossa osaamisen kehittymistä kuvataan hataran, kohtalaisen, hyvän, vahvan ja asiantuntevan osaamisen näkökulmista. Jaottelu perustuu taitojen oppimisen malleihin ja kognitiiviseen näkökulmaan asiantuntijuuden kehittämisessä (ks. esim. Dreyfus & Dreyfus, 2005; Eteläpelto, 1998).
- Kehys ja sen pohjalta laaditut arviointikriteerit pyrkivät mallintamaan myös osaamisen kehittämisen dynaamista luonnetta. Tavoitteena on ohjata oppijoita havaitsemaan, ettei asiantuntijuus ole pysyvää, vaan se vaatii jatkuvaa oppimista ja itsensä kehittämistä.

Osaamisen mallintaminen asteittain

Viisiportaisen arvioinnin kehyksen (Kainulainen ym., 2021)
Jaottelu perustuu taitojen oppimisen malleihin ja kognitiiviseen näkökulmaan asiantuntijuuden kehittämisessä (ks. esim. Dreyfus & Dreyfus, 2005; Eteläpelto, 1998)

Hatara osaaminen

Toimit mieluiten ohjeiden varassa.

Suhteesi toimintaympäristöön voi olla irrallinen.

Tietoa, taitoa, motivaatiota/asennetta ja/tai metakognitiivisia taitoja kehitettävä.

Kohtalainen osaaminen

Pystyt huomioimaan tilannetekijöitä mutta tavoitteenasettelu tuottaa haasteita.

Hyödyt malliesimerkeistä.

Tiedät ja taidat jo jotain, mutta osaamisessasi on kehitettävää.

Hyvä osaaminen

Asetat tietoisesti tavoitteita ja toimintasi on tuloskeskeistä.

Pystyt huomioimaan tilannetekijöitä, osaat jo jotain

Vahva osaaminen

Pyrit ymmärtämään toimintaympäristöjä

Hahmotat kokonaisuuksia, luotat tieteellisen tiedon ja kokemuksiesi kautta muodostuneeseen ymmärrykseesi. Tiedät ja taidat ja sinulla on myös motivaatiota kehittyä sekä myönteinen asenne kehittämiseen ja sen arviointiin.

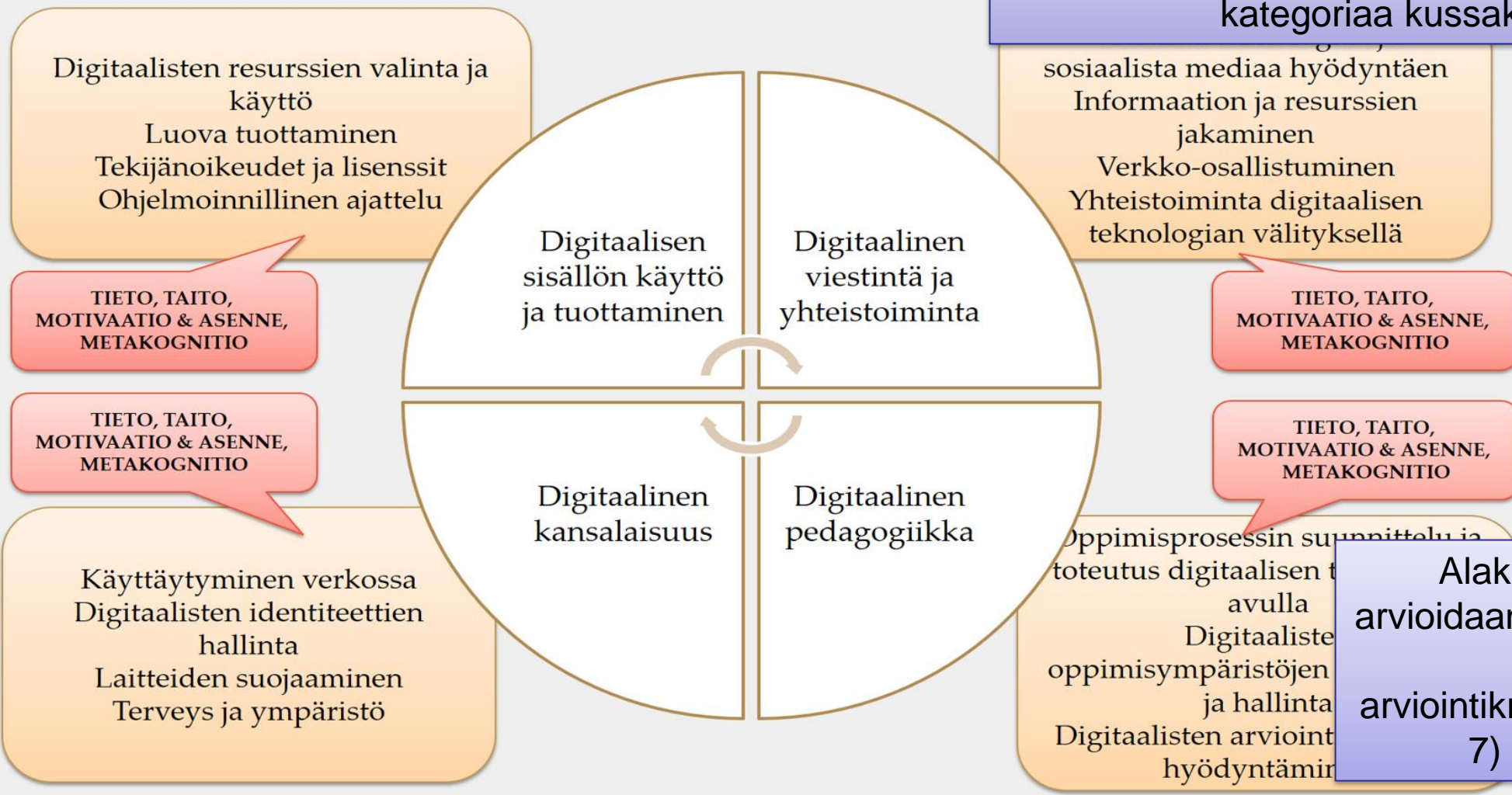
Asiantunteva osaaminen

Sitoudut kehittämään toimintaympäristöjä (esim. omaa oppija/työyhteisöäsi). Toimintaasi ohjaa syvä ymmärrys, jota olet kartuttanut tieteellisen tiedon, kokemustesi ja reflektiosi avulla. Seuraat aktiivisesti omaa kehittymistäsi ja sinulla on kattava ennakoinnin, suunnittelun, säätelyn ja arvioinnin taito oman osaamisesi suhteen.

Digiosaamisen arviointi arviointityökalun avulla

Digiosaamisen neljä arviointikohdetta (digiosaamisen osa-alueet), jotka puolestaan jakaantuvat omiin alakategorioihinsa (3–4 kategoriaa kussakin).

Alakategorioita arvioidaan viisiportaisesti omilla arviointikriteereillään (1–7) kriteeriä.

Esimerkki osa-alueesta 1

(Digitaalisen sisällön käyttö ja tuottaminen, alakategoria 1.1 Digitaalisten resurssien valinta ja käyttö, toinen kriteeri 1.1.2)

1.1.2 Kyky valita ja käyttää digitaalisia resursseja ja työkaluja (esimerkiksi verkkosivustoja, kuvamateriaalia, oppimisympäristöjä, sosiaalisen median palveluita, lisättyä ja virtuaalista todellisuutta jne.)

Hatara osaaminen

Etsin ja käytän harvoin digitaalisia resursseja. En tiedä, mistä niitä voisi löytää.

Kohtalainen osaaminen

Osaan löytää ja käyttää tarpeisiini sopivia digitaalisia resursseja. Käytän verkossa kätevästi saatavilla olevia digitaalisia resursseja.

Hyvä osaaminen

Osaan etsiä ja valikoida sellaisia digitaalisia resursseja, joita voin käyttää tarpeisiini.

Vahva osaaminen

Minulla on käytössäni lukuisia digitaalisia resursseja ja osaan valita tarpeitani parhaiten vastaavia resursseja.

Asiantunteva osaaminen

Yhdistelen erilaisia digitaalisia resursseja ja pidän ne saatavillani. Arvioin kriittisesti valitsemiani resursseja ja niiden laatua, jotta löydän tarpeisiini parhaiten sopivan vaihtoehdon

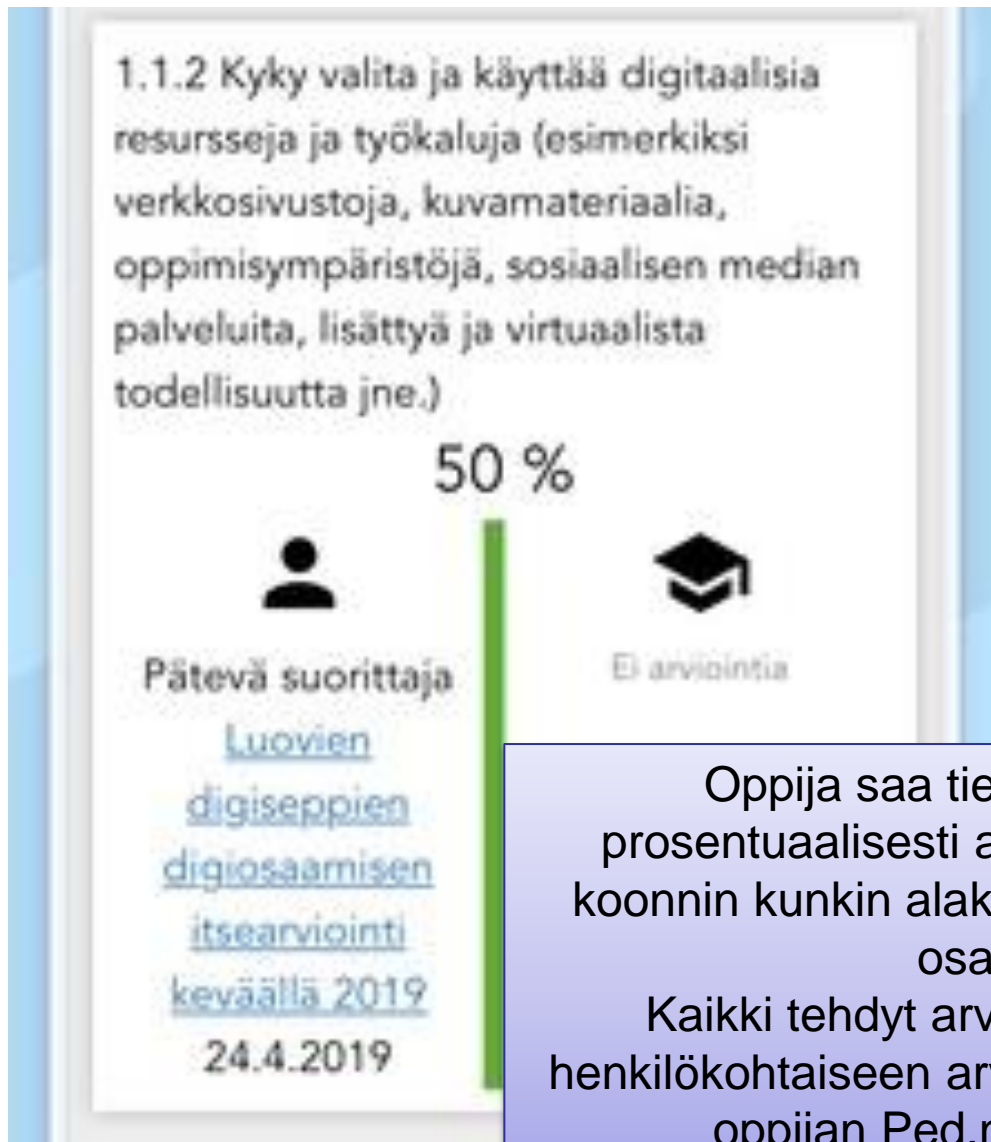
Perustelut

Arviointityökalussa oppija arvioi itseään klikkaamalla osaamistaan kuvaavaa kriteeriä ja liittää halutessaan perustelut työkaluun tai reflektoi osaamistaan kriteerien avulla erilliseen tehtävään.

Arviointidatan kerryttäminen

Oppija saa tiedon osaamisestaan prosentuaalisesti arviointikriteereittäin sekä koonnin kunkin alakategorian keskiarvioisesta osaamisesta.

Kaikki tehdyt arvioinnit kertyvät oppijan henkilökohtaiseen arviointihistoriaan, joka löytyy oppijan Ped.netin OmastaTilasta

Lähteet

- Boud, D. & Falchichov, N. (2007). Introduction: assessment for the longer term. In D. Boud & N. Falchickov (Eds.) Rethinking assessment in higher education. Learning for the longer term (pp. 3–13). London: Routledge.
- Boud, D., Lawson, R. & Thompson, D. G. (2013). Does student engagement in self-assessment calibrate their judgement over time?. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 38:8, 941–956.
- Dreyfus, H. L. & Dreyfus, S. E. (2005). Expertise in real world contexts. *Organization Studies* 26(5) (s. 779–792). London: SAGE Publications.
- Eteläpelto, A. (1998). The Development of expertise in information systems design. *Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research*, 146. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Kainulainen, J., Tarnanen, M., & Vihriälä, J. (2021). Arviointiosaamisen kehittäminen digitaalisessa oppimisympäristössä. *Oppimisen ja oppimisvaikeuksien erityislehti : NMI-bulletin*, 31(2), 125-138. <https://bulletin.nmi.fi/2021/06/22/arviointiosaamisen-kehittaminen-digitaalisessa-oppimisymparistossa/>
- Kearney, S. P. & Perkins, T. (2014). Engaging students through assessment: the success and limitations of the ASPAL (Authentic Self and Peer assessment for Learning) model. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 11 (3), 2014.
- Laajalahti, A. (2014). Vuorovaikutusosaaminen ja sen kehittyminen tutkijoiden työssä. *Jyväskylä Studies in Humanities*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- MENTEP (2018). Mentoring Technology-Enhanced Pedagogy -hankkeen sivusto. <http://mentep.eun.org>.
- Mulder, M. (2011). The Concept of competence: blessing or curse? In I. Torniainen, S. Mahlamäki-Kultanen, P. Nokelainen, & P. Ilsley (Eds.), *Innovations for competence management. Conference proceedings* (pp. 11–24). Lahti: Lahti University of Applied Sciences.

